

richard hultén

prima svenska #2

basbok

överförd från första upplagan,
utgiven av gleerups utbildning ab,
#2015, med

isbn #978-#91-#40-#68761-#6

specialpedagogiska skolmyndigheten

#2022

volym ett av fem

fullständigt innehåll

::

siffran inom parentes hänvisar

till svartskriftsbokens sidor.

volym ett

::

välkommen (#4)#1

vad ska du lära dig i tvåan?

(#6)#4

förr och nu (#8)#12

lyssna och samtala (#10)#15

#1 en gammal cykel (#12)#19

läsförståelse (#14)#25

berättande text/

miljöbeskrivning (#16)#29

berättande text (#36)	#68
skrivstrategi (#37)	#69
#5 cyklar, snäckor och	
sniglar (#38)	#70
läsförståelse (#40)	#75
läsa faktatext (#41)	#76
läsförståelse (#43)	#82
bedömning (#44)	#83
volym tre	
::::::::::::::::::::::::::::::::::::	
natt och dag (#46)	#87
lyssna och samtala (#48)	#90
#6 det är som natt och dag	
(#50)	#94
läsförståelse (#52)	#99

läsa med flyt (#54)	#102
#7 natt (#56)	#108
förutspå (#57)	#109
skriva berättande text (#59) ..	#114
skrivstrategi (#60)	#115
skriva berättande text (#61) ..	#116
bedömning (#62)	#117
stor bokstav och punkt (#63) ..	#120
#8 snurrigt (#64)	#122
läsförståelse (#66)	#128
läsa faktatext (#67)	#129
kända barnboksförfattare (#68)	#131

volym fyra

.....

#9 igelkottsafari (#70).....#136

förutspå (#71).....#138

läsförståelse (#73).....#143

läsa faktatext (#74).....#144

skriva faktatext (#75).....#147

#10 ett riktigt nattdjur (#76).#148

läsa faktatext (#78).....#153

läsförståelse (#79).....#156

skriva faktatext (#80).....#158

bearbeta text (#81).....#159

bedömning (#82).....#160

uppe och nere (#84).....#164

#14	my berättar (#106).....	#204
	visa och berätta (#108).....	#209
	lyssna (#109).....	#212
	redovisa (#110).....	#214
#15	uppåtpuffar (#112).....	#216
	sammanfatta (#114).....	#221
	skriva berättande text (#115).	#222
	skriva faktatext (#116).....	#223
	bedömning (#118).....	#225
	dokumentera (#120).....	#229
	insida pärm.....	#230

::: #4 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

välkommen

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

hej!

tänk att du redan går i andra
klass!

du har lärt dig många olika saker
i skolan, till exempel hur man
skriver bokstäver, ord och meningar.
du kan säkert skriva sagor och
berättelser och rita bilder till
dina texter.

ganska säkert har du kommit igång
med din läsning och tycker att det

är roligt att läsa och lyssna på när andra läser.

i tvåan kommer du att få träna mer på att både läsa och skriva. du kommer att lära dig att läsa olika slags texter och att skriva olika slags texter.

vi lär oss mycket av varandra. i den här boken kommer du att få många tillfällen att samtala med kompisar och ni kommer att hjälpa varandra med både läsning och skrivning. i prima svenska #2 kallas alla dina klasskompisar i klassen för kompis,

inte bara den som du brukar leka med
i skolan eller på fritiden.

vid flera tillfällen ska du få
skriva vad du kan och vilket ditt
nästa steg i lärandet är.

det är viktigt att du berättar vad
du tycker och tänker. dina tankar är
värdefulla!

lycka till med arbetet i tvåan!

från richard

::: #5 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

vad ska du lära dig i tvåan?

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

mål

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

läsa

é att få ett bättre flyt i läsningen

é att läsa och förstå olika slags

texter

é att använda olika strategier när

du fastnar i din läsning eller

inte förstår

é att använda strategier för att

minnas

é att koppla det du läser till egna erfarenheter

é att sammanfatta vad du läst

é att läsa om och lära dig om några kända författare

é att hitta och läsa webbsidor som ett uppdrag från din lärare

skriva

é att skriva tydlig handstil

é att skriva olika slags texter med hjälp av olika strategier (berättelser, faktatexter och instruktioner)

é att skriva texter där ord och bild
samspekar

é att bearbeta din text (stor
bokstav, punkt, person, miljö,
tydlig handling)

é att arbeta med stödord,
tankekartor och rubriker

é att sammanfatta en text

é att skriva på dator

samtala och berätta

é att berätta vad du tänker och
tycker

é att lyssna och återberätta

é att ställa frågor

#5

#6

é att samtala om egna och andras
texter

é att redovisa

é att ge och få instruktioner

é att sammanfatta något

bedöma

é att fundera på vad du kan och vad
ditt nästa steg är

é att ge respons, att hjälpa en
kompis och berätta vad hon/han kan
och vilket nästa steg är

::: #6 ::::::::::::::::::::::::::::::

beskrivande text

#1. skriv namn och klass. ---

#2. rita ditt självporträtt.

#3. gör en tankekarta.

jag

é så här ser jag ut: ---

é så här är jag: ---

é detta kan jag: ---

é detta vill jag lära mig: ---

::: #7 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

läsa berättande text

=== bildbeskrivning =====

my är en flicka med brunt hår och
två tofsar. hon har en lila tröja
och blå byxor. gymnastikskorna är
blå och strumporna röda.

=====

hej!

jag heter my och har precis börjat
tvåan.

i den här boken kommer du att få
läsa om mig och min klass. du ska få
läsa om vad jag tycker och tänker

#7

#9

och om alla frågor som jag har.

min lärare heter moa. hon är snäll, rättvis, ganska sträng och så kan hon väldigt många saker. men inte allt. ibland har jag så svåra frågor att inte ens moa vet. men hon säger alltid att hon gillar när jag frågar och hon erkänner när hon inte vet. det är bra tycker jag. att hon erkänner.

min storebror jon ska du också få läsa om.

jon oroar sig för mig ibland. han oroar sig för att jag ska komma

#7

#10

försent eller att jag ställer
krångliga frågor i skolan. ibland
blir han lite stressad när jag
undrar svåra saker. han tror att han
måste kunna svara på allt bara för
att han är en storebror.

men ingen kan ju veta allt. inte
ens lärare eller storebröder.

hälsningar från my

:::: #8 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

förr och nu

::

=== bildbeskrivning =====

my bläddrar i ett fotoalbum. det

är gamla bilder på mys familj.

=====

:::: #9 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

mål: i det här kapitlet ska du

é träna på en text så att du läser

med flyt

é sammanfatta en text

é skriva en text med hjälp av

rubriker och stödord

#9

#12

é arbeta med olika typer av texter
é använda respons från en kompis för
att göra din text bättre
é ge respons till en kompis
é svara på frågor och samtala om
innehållet i texter och bilder
é ställa egna frågor till en text
é skriva en personbeskrivning och
miljöbeskrivning
é göra din text tydligare med hjälp
av en bild
é berätta om egna tankar när du läst
en text (göra textkopplingar)

é kunna upptäcka svåra ord i en text
när du läser

::: #10 ::::::::::::::::::::::::::::::

lyssna och samtala

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. förr och nu

my undrar saker och ställer hela

tiden frågor om allt möjligt:

-- varför säger en del att det var
bättre förr?

-- var det bättre förr?

-- varför var bilderna svartvita
förr i tiden?

-- hur länge är egentligen förr i
tiden?

-- hur länge är nu?

#10

#15

-- varför fanns det inte
mobiltelefoner förr i tiden?

-- varför såg cyklarna annorlunda
ut förr i tiden?

my tycker att det är spännande att
tänka på hur det var förr i tiden,
när farmor var liten. hon funderar
mycket på hur det ska bli när hon
blir gammal. då kommer ju det som
händer nu att bli förr i tiden. det
känns konstigt att tänka på det,
tycker my. men samtidigt spännande.

#2. samtala

varifrån kommer alla frågor som my
har?

vad berättar bilden om?

på vilket sätt kan bilden berätta
om förr och nu?

känner du någon som levde förr i
tiden?

när börjar egentligen förr i
tiden? igår, i förrgår eller för ett
år sedan?

föddes du förr i tiden eller bara
för åtta år sedan?

#10

#17

#3. hitta på egna frågor om förr i tiden och samtala med varandra och andra.

::: #11 ::::::::::::::::::::::::::::::

blank sida.

::: #12 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1 en gammal cykel

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

-- kommer du ihåg? frågar my.

-- vad då? undrar jon.

-- kommer du ihåg att jag såg en
drake?

-- när då?

-- när vi gick till skolan, säger
my. första dagen i ettan. då trodde
jag att jag såg en drake. jag kan
inte fatta det nu!

-- my, du är större nu, svarar jon
och skrattar.

#12

#19

::: #13 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

jon kommer ihåg hur det var förra året när han följde my till skolan. det var den första dagen i ettan. my trodde att hon såg en drake mellan träden. hon ville ta en närmare titt på draken, studera den liksom, och det var därför de kom försent till skolan.

my tänker på hur det var då, för ett år sedan. hon kom försent första dagen i ettan. hon skylldde på

#13

#20

att hon sett en drake på väg till skolan. det är bra att jag har världens bästa lärare som förstår att man nästan kan se en drake när man går i ettan. åtminstone första dagen när man är nervös, tänker hon.

-- nu är jag större. jag har inga gräsfläckar på byxorna, konstaterar hon. hon ser sig omkring. inte en enda drake ser hon.

fast hon ser något annat i kanten på den lilla skogen som ligger på vägen till skolan. en gammal cykel ligger slängd i diket. den är

väldigt rostig men man ser att den varit röd. röd och vit med en stor lampa fram, och det är trä på handtagen. den måste vara väldigt gammal. kanske hundra år, tror my.

-- jon, titta vilken gammal cykel. den har trä på handtagen!

-- ja my, suckar jon. den har trä på handtagen. kom nu, my. man får inte komma försent. inte första dagen.

#2. textkopplingar

fick texten dig att tänka på något
du själv varit med om?

kom du att tänka på någon annan
text?

gjorde texten att du kom att tänka
på något du har sett eller hört
talas om? berätta om dina tankar.

(hur märker my att hon blivit
äldre? vad tror du jon känner och
tänker på när han suckar?

my tänker att jon är bra. på
vilket sätt är han bra, tror du?

#13

#23

på vilket sätt brukar man använda
orden större och äldre?)

#13

#24

::: #14 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsförståelse

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

| sammanfatta

|

| berätta kort om det viktigaste

|

| i texten.

#1. sammanfatta texten för en

kompis. använd stödorden nedan om

du vill.

skolan större försent

drake cykel

#2. skriv din sammanfattning. ---

| olika slags frågor

| frågor på raden

| frågor som man kan hitta svar
| på direkt i texten.

| frågor mellan raderna

| frågor som man måste tänka och
| fantisera lite om för att kunna
| svara på.

| frågor bortom raderna

| frågor som ger dig chans att
| tänka fritt men med hjälp av
| texten.

#3. svara på frågorna när du arbetat med texten.

#1. vad hände första dagen i ettan, när my gick till skolan?

#2. vad händer mys första dag i tvåan? ---

#3. hur kan man förstå att my känner sig äldre nu? ge några exempel. ---

#4. my tycker att jon är bra, men bara ibland. vad tror du hon menar med det? ---

#15

#27

#5. vad skulle du vilja hitta på vägen till skolan? berätta för en kompis vad du hittar och vad som händer.

::: #16 ::::::::::::::::::::::::::::::

berättande text/miljöbeskrivning

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. berätta om din skolväg.

skriv först några meningar till
varje rubrik.

detta ser jag: ---

dofter jag känner: ---

detta hör jag: ---

detta gör jag: ---

detta känner jag: ---

#2. be en kompis om respons.

::: #17 ::::::::::::::::::::::::::::::

skrivstrategi

::::::::::::::::::::::::::::::

tänk på responsen du fick. använd
den i din nya text.

#1. skriv en hel text om din

skolväg. använd dina anteckningar
från förra sidan.

min skolväg ---

#2. illustrera din text.

::: #18 ::::::::::::::::::::::::::::::

#2 en bra bild

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

-- hej moa! säger my. hon har andan
i halsen.

-- jag såg en cykel på väg till
skolan, flämtar hon. den är väldigt
gammal. den har trä på handtagen och
jag tror att den är från förr i
tiden.

-- är det därför du är så sen?
undrar moa.

-- ja. förlåt, men jag var tvungen
att titta lite på den. jag tog en

#18

#31

bild på den med jons mobil!

::: #19 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

my visar moa bilden i jons mobil. moa tittar på den, hon ser inte så sträng ut längre.

det är det som är bra med moa, tänker my. hon är inte sträng särskilt länge. moa tittar på bilden i jons mobil.

-- jag tror du har rätt my, det är en väldigt gammal cykel. man kan se det på flera olika saker.

#19

#32

hon är en cykelexpert! tänker my.
i ettan var hon expert på drakar och
nu är hon expert på cyklar. hur ofta
händer det att läraren är expert på
både drakar och cyklar? en gång på
miljonen kanske?

-- vi skulle kunna titta på den
tillsammans och lära oss lite om
cyklar, säger moa.

det blir rörigt i klassrummet.
alla vill titta på bilden på cykeln
och trängs kring moa för att kunna
se.

-- nu vill jag ha lite arbetsro

här, säger moa. fortsätt att läsa så
får vi prata om det här lite senare.
nu ser hon sträng ut igen, tänker
my.

när det blir tyst går moa fram
till my och viskar:

-- vad snällt av jon att låna ut
sin mobil.

-- jag vet! viskar my tillbaka.
han är världens snällaste storebror.
håll med om att det var en bra bild!

moa säger inget. hon nickar lite
och ler.

#2. arbeta med textkopplingar.

(vad betyder det att man har andan i halsen? på vilka sätt kan man se att en cykel är gammal?

my verkar tycka att hon har en bra lärare. på vilket sätt då? hur ska en bra lärare vara?

hur ska en bra elev vara? vad betyder arbetsro? hur gör vi för att skapa arbetsro i vårt klassrum?

(vad betyder moas leende?)

| olika slags frågor

| frågor på raden

| frågor som man kan hitta svar
| på direkt i texten.

| frågor mellan raderna

| frågor som man måste tänka och
| fantisera lite om för att kunna
| svara på.

| frågor bortom raderna

| frågor som ger dig chans att
| tänka fritt men med hjälp av
| texten.

#3. svara på frågorna när du arbetat med texten.

#1. vad såg my på väg till skolan? ---

#2. varför kom my försent till skolan? ---

#3. my verkar tycka att hennes lärare är bra. varför då? ---

#4. varför tror du att moa ler?

#5. hur skulle det kännas om du kom försent till skolan? ---

#6. ställ en egen fråga till
texten. börja med frågeorden: vad?
varför? hur? ---

::: #22 ::::::::::::::::::::::::::::::

berättande text/personbeskrivning

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. titta på bilden av my.

beskriv hur hon ser ut. ---

| utseende:

|

| kläder frisyr ansiktsuttryck

|

| längd kroppshållning

#2. hur är my som person? beskriv

vilka egenskaper hon har. ---

| exempel på egenskaper:

|

| nyfiken arg ledsen orolig

#22

#40

::: #23 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

personbeskrivning

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. rita en bild av dig själv och

skriv en beskrivning. ---

| utseende:

| kläder frisyr ansiktsuttryck

| längd kroppshållning

| exempel på egenskaper:

| nyfiken arg ledsen orolig

richard hultén

prima svenska #2

basbok

överförd från första upplagan,
utgiven av gleerups utbildning ab,
#2015, med

isbn #978-#91-#40-#68761-#6

specialpedagogiska skolmyndigheten

#2022

volym två av fem

innehåll volym två

::

siffran inom parentes hänvisar

till svartskriftsbokens sidor.

#3 snäck-skräck (#24)#42

läsförståelse (#26)#47

olika slags texter (#28)#49

samtala (#29)#53

olika texttyper (#30)#55

#4 fotografier från förr (#32) ..#61

läsförståelse (#34)#66

berättande text (#36)#68

skrivstrategi (#37)#69

#5 cyklar, snäckor och

sniglar (#38)#70

läsförståelse (#40)#75

läsa faktatext (#41)#76

läsförståelse (#43)#82

bedömning (#44)#83

::: #24 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3 snäck-skräck

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

på väg hem från skolan ser my att
cykeln är borta.

-- vilken otur! suckar my. det
ligger bara en massa sniglar här!

my är besviken på att cykeln är
borta.

-- jon, hjälp mig att ta några
bilder på sniglarna!

-- det är inga sniglar, säger jon.
det är snäckor.

-- hur vet du det? undrar my

#24

#42

-- för att snäckor har ett skal på ryggen, svarar jon. det har inte sniglar.

::: #25 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

-- förresten! är du inte rädd för sniglar längre? undrar my och kryper ner i gräset.

-- nä! det var förr, när jag var liten. och det var snäckor jag var rädd för, inte sniglar.

-- varför var du inte rädd för sniglar? om jag skulle vara rädd för

sniglar eller snäckor skulle det vara sniglar. sniglar är mycket slemmigare, tycker jag. varför var du rädd för snäckorna, jon?

-- jag vet inte, svarar jon och kliar sig lite i huvudet. jag tyckte nog att det var läskigt när de tittade fram ur sina skal och blev längre och längre. en gång råkade jag trampa på en snäcka. det lät hemskt. ett hemskt krasande ljud.

-- var du inte rädd för spindlar? eller huggormar, eller getingar, eller fästingar eller tigrar? undrar

my.

-- nä, bara snäckor. men det var ju förr i tiden jag var rädd, svarar jon som tycker att de kan sluta att prata om snäckor och sniglar och gå hem istället. han är hungrig.

-- jag är inte rädd för några djur. varken nu eller förr i tiden, säger my och tar en närbild på en snäcka som just kommit fram ur sitt skal.

-- jag vet, suckar jon. kom, nu går vi hem. jag är jättehungrig!

#2. arbeta med textkopplingar.

(vad är det för skillnad och
likheter på sniglar och snäckor?

varför är vi rädda för olika
saker?

varför slutar vi att vara rädda
för en del saker när vi blir äldre?

har du varit rädd för något?

vad betyder jons suck?)

::: #26 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsförståelse

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. sammanfatta texten för en
kompis. använd stödorden nedan om
du vill.

borta snäckor närbild

sniglar rädd spindlar

#2. skriv din sammanfattning. ---

::: #27 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3. svara på frågorna när du
arbetat med texten.

#1. varför är my besviken? ---

#2. vad är det för skillnad på
sniglar och snäckor? ---

#3. varför tycker jon att det är
pinsamt att vara rädd för snäckor?

#4. jon suckar. varför då, tror
du? ---

#5. berätta om något som du är
rädd för. ---

#6. ställ en egen fråga till
texten. börja med frågeorden: vad?
varför? hur? ---

é sagan om tomten

é när jag var liten

é spöktunneln

faktatext (beskrivande och
förklarande text)

en faktatext, om till exempel
snäckor och sniglar, är en
beskrivande och förklarande text.
den beskriver och förklarar olika
fakta om sniglar och snäckor: hur de
ser ut, vad de äter och var de
lever. faktatexter kan ha rubriker
som:

é myran

é vattnets kretslopp

é hur fjärilar blir till

instruerande text

en instruktion skriver du när du vill visa hur något ska göras.

det kan vara ett recept som talar

om hur man bakar något. när man

skriver instruerande text är det

viktigt att vara tydlig och att

skriva i rätt ordning. instruerande

texter kan ha rubriker som:

é hur man spelar yatzy

é hur man hittar från mitt hem
till skolan

é hur man skalar en banan

::: #29 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

samtala

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. vilken slags text är det?

samtala.

#1. ta fram en mjuk tandborste.

#2. ta fram tandkrämen.

#3. lägg på två centimeter

tandkräm på tandborsten.

#4. borsta i två minuter.

#5. tänk på att borsta mjukt, med
små tag.

först är fjärilen ett ägg.

sen blir den en larv.

larven blir en puppa och puppan

blir en fjäril.

så bildas en fjäril.

när jag var liten var jag rädd för

mörker. jag ville ha dörren öppen

till mitt rum när jag skulle sova.

då blev det lite ljusare i rummet.

och så hörde jag när pappa och

mamma pratade.

::: #30 ::::::::::::::::::::::::::::::

olika texttyper

::::::::::::::::::::::::::::::

#1. vad är det för text? läs

tillsammans med en kompis i

klassen. skriv rubriker till

texterna.

a) ---

det var en gång en snigel som

hette sigrid. hon var en väldigt

modig snigel som ofta gled omkring

på trottoarer och cykelbanor. en

regnig kväll när hon var ute och

gled, kom det en stor hund och

nosade på henne. sigrid blev lite

#30

#55

osäker och bestämde sig för att
gömma sig. snabbt gled hon in
bakom ett stort maskrosblad.

hunden märkte inget och undrade
vart sigrid tog vägen. sigrid var
inte bara modig. hon var också
världens snabbaste snigel. sigrid
log för sig själv när hunden
snopet nosade vidare. sen levde
sigrid lycklig i alla sina dagar.

é berättande text ---

é faktatext ---

é instruerande text ---

b) ---

snigel, vart är du på väg?

du glider så fint.

vad tänker du på?

du ser så ensam ut.

snigel, vart är du på väg?

é berättande text ---

é faktatext ---

é instruerande text ---

c) ---

om du vill flytta en snigel från
dina grönsaker behöver du några
verktyg:

é en hink

é handskar

é en liten spade

gör så här:

#1. ta på dig handskarna.

#2. lyft försiktigt upp snigeln
med spaden.

#3. lägg försiktigt snigeln i
hinken.

#4. gå till en skog med snigeln.

#5. lägg snigeln i skogen (gäller även snäckor).

lycka till!

é berättande text ---

é faktatext ---

é instruerande text ---

d) ---

sniglar finns både på land och i vatten. egentligen kallar man bara de sniglar som saknar skal för sniglar, till exempel vår svarta skogssnigel. sniglar med skal kallas snäckor. svart skogssnigel

är ungefär #10 centimeter lång.

det vita hålet på sidan av kroppen
andas den genom.

källa: www.ne.se

é berättande text ---

é faktatext ---

é instruerande text ---

::: #32 ::::::::::::::::::::::::::::::

#4 fotografier från förr

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

my ligger på sin säng och tittar i ett album. ett fotoalbum från förr, när jon var liten. åh, vad han var söt! tänker my. jag undrar varför han var rädd för snäckor?

hon tittar noga på bilden. jon har bara en tand i munnen. han dreglar lite och så skrattar han. håret är ljus och rufsigt. ögonen är glada. utan snäck-skräck.

#32

#61

::: #33 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

när jon var liten fanns inte jag, tänker my. hon tycker att det känns konstigt att tänka så.

det känns underligt att tänka på att man inte fanns.

men på något sätt fanns jag nog, tänker my. mamma och pappa längtade efter att få ett barn till när de fått jon. kanske fanns jag i deras tankar?

my tittar på fotografierna. pappa

#33

#62

har klistrat in bilder från olika tider i albumet.

några av bilderna är över hundra år gamla. på de svartvita bilderna ser man hur pappas släkt jobbar på en gård med kor och hästar.

och se! där ser my hur en farbror i kostym cyklar på en gammal cykel. den ser ut som cykeln hon och jon hittade i diket.

på en del bilder är pappa bara en liten kille. farmor är med på många bilder. på ett fotografi sitter hon och fikar framför en bil som står på

en parkeringsplats. hon ser glad ut
och tittar mot kameran. bilen ser
gammal ut men farmor ser ung ut.

vissa saker ser annorlunda ut förr
i tiden. människornas kläder,
bilarna och cyklarna till exempel.

men vissa saker är sig lika, tror
my. snäckorna såg nog ut som de gör
nu för tiden, tänker hon.

#2. arbeta med textkopplingar.

(varför är en del bilder
svart-vita?

hur länge sen var det du inte
fanns?

var finns man när man inte finns?

på vilka olika sätt kan man se att
tiden går?

vad är lika nu och förr, och vad
är olikt?

gör en lista.)

#33

#65

::: #34 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsförståelse

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. sammanfatta texten för en
kompis. använd stödorden nedan om
du vill.

rum fotoalbum jon förr i tiden

#2. skriv din sammanfattning. ---

::: #35 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3. svara på frågorna när du
arbetat med texten.

#1. vad gör my när hon är på sitt
rum? ---

#2. hur ser jon ut på bilderna?

#3. vad tror du att det betyder att jon inte har snäck-skräck i ögonen på fotografierna? ---

#4. varför tror du att my tycker det är spännande att titta på bilderna? ---

#5. vad skulle du vilja veta om förr i tiden? ---

#6. ställ en egen fråga till texten. börja med frågeorden: vad? varför? hur? ---

::: #37 ::::::::::::::::::::::::::::::

skrivstrategi

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. använd dina idéer på förra
sidan för att skriva en längre
text. tänk på responsen du fick.
é när jag var liten ---

#2. illustrera din text.

::: #38 ::::::::::::::::::::::::::::::

#5 cyklar, snäckor och sniglar

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

det här blir en bra text, tänker my.

kul att vi fick skriva om vad vi

ville.

alla i klassen ska skriva fakta om
något från förr i tiden.

my vet precis vad hon ska skriva
om. det ska bli en faktatext om
cyklar, snäckor och sniglar, har hon
bestämt.

förr i tiden såg cyklarna
annorlunda ut. men snäckor och

#38

#70

sniglar såg ut precis som nu. allt
var inte annorlunda förr i tiden,
tänker my.

::: #39 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen
hand.

moa berättar att faktatexter
skiljer sig från berättelser.

-- faktatexter måste vara sanna.
man får inte hitta på.

-- är alla faktatexter sanna?
undrar my.

-- om texterna är väldigt gamla
kan det hända att de slutat att vara

#39

#71

sanna, svarar moa.

-- hur kan de sluta att vara sanna? undrar my.

-- för väldigt länge sedan stod det i faktatexter att jorden var platt. man trodde att jorden såg helt annorlunda ut och visste inte att den var rund, berättar moa. så småningom fanns det vetenskapsmän som upptäckte att jorden var rund. de skrev nya faktatexter om hur jorden såg ut. men i början trodde ingen på dem.

-- men tänk om det jag skriver nu

är fel i framtiden, säger my
oroligt.

-- det får man räkna med, svarar
moa. när man skriver fakta måste man
skriva det man vet nu. men det kan
ändras.

-- i framtiden kanske man tror att
jorden inte är rund, utan fyrkantig,
säger my.

-- nä, vissa saker kommer nog
alltid att vara sanna, tror moa.

-- bra! tänker my. hoppas att min
faktatext om cykeln inte ändrar sig.
det är jobbigt att skriva om texten

hela tiden.

#2. arbeta med textkopplingar.

(hur skulle du beskriva vad en faktatext är?

varför behövs det både berättelser och faktatexter?

hur vet man att saker är sanna?

vad skulle du vilja skriva en berättelse och en faktatext om?)

::: #40 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

läsförståelse

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. sammanfatta texten för en
kompis. använd stödorden nedan om
du vill.

förr i tiden faktatexter

sanna jorden

#2. skriv din sammanfattning. ---

#3. skriv fyra frågor till texten.

be en kompis svara på dina frågor.

::: #41 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsa faktatext

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

cykelns historia

ordet cykel kommer från engelskan.

det engelska ordet bicycle betyder

tvåhjulning på svenska.

den första cykeln var en leksak.

den såg ut som en häst med två

hjul. den uppfanns i slutet på

#1700-talet.

i början var alla cyklar

sparkcyklar. de hade två hjul men

inga pedaler, och det gick inte att

vrida på styret.

#41

#76

så småningom uppfann man pedaler och styren som gick att vrida på.

i slutet av #1800-talet började man cykla på höghjulingar. de hade ett jättestort framhjul och sadeln satt högt upp.

senare började cyklarna se ut som de gör idag.

#1. markera ord som är svåra att läsa eller förstå. träna extra på de orden. läs sedan texten igen.

::: #42 ::::::::::::::::::::::::::::::

snäcka

utseende

se svällpappersbild.

till skillnad från snigeln har snäckan ett hus på ryggen. snäckan har skalet som ett hus men också för att skydda sig mot faror. om den känner sig hotad eller om du rör vid den drar den sig in i sitt skal. det finns många olika slags snäckor. snäckor av samma art kan ha olika färger på skalet. ögonen sitter på de två spröten som kallas tentakler.

#42

#78

snigelns kropp kallas fot. den flyttar sig fram genom att spänna fotmuskeln och sedan slappna av.

levnadssätt

snäckor tycker om regn, fukt och dagg. det är därför du lättast kan hitta dem när det regnar eller är fuktigt väder. om det är torrt länge drar den sig in i sitt skal och täpper till huset med ett speciellt slem som den tillverkar.

på vintern går snigeln i dvala. då gräver den ner sig i jorden och täpper till sitt skal.

#42

#79

den tillverkar en slags dörr av slem och kalk som blir hård och skyddar snäckan.

föda

de flesta snäckor äter bara mat från växtriket. snäckan på bilden heter trädgårdssnäcka. den äter alger, så den gör inte så stor skada i våra trädgårdar. andra snäckor äter blad och andra växtdelar.

snäckan har inga tänder. den river sönder maten med tungan. snäckans tunga är en stark muskel med små taggar på.

#42

#80

#2. markera ord som är svåra att
läsa eller förstå. träna extra på
de orden.

::: #43 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsförståelse

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv fem faktameningar om
cyklar från förr. ---

#2. skriv fem faktameningar om
snäckan. ---

#3. jämför med en kompis. skrev ni
samma fakta? berätta för varandra
vad ni lärt er om cyklar och
snäckor.

::: #44 ::::::::::::::::::::::::::::::

bedömning

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

datum ---

#1. samtala och skriv tillsammans.

vilka strategier är bra att

använda när man ska förstå en

text? ---

#2. vilka olika slags frågor kan

man ställa till en text? ---

#3. vad finns det för olika slags

texter? ---

::: #45 ::::::::::::::::::::::::::::::

berätta vad du kan.

välj mellan:

o för osäker

p för på väg

s för säker

a) när jag tränat på en text kan jag läsa med flyt.

b) jag kan sammanfatta en text.

c) jag kan skriva en text med hjälp av rubriker och stödord.

d) jag känner till olika typer av texter.

e) jag kan använda respons från en kompis för att göra min text bättre.

f) jag kan ge respons till en kompis.

g) jag kan svara på frågor, samtala och fantisera om innehållet i texter och bilder.

h) jag kan göra mina texter tydligare med hjälp av en bild.

i) jag kan berätta om egna tankar när jag läst en text.

j) jag kan upptäcka svåra ord i en text när jag läser.

kommentarer från min lärare

mitt nästa steg

#45

#86

richard hultén

prima svenska #2

basbok

överförd från första upplagan,
utgiven av gleerups utbildning ab,
#2015, med

isbn #978-#91-#40-#68761-#6

specialpedagogiska skolmyndigheten

#2022

volym tre av fem

innehåll volym tre

.....

siffran inom parentes hänvisar

till svartskriftsbokens sidor.

natt och dag (#46)#87

lyssna och samtala (#48)#90

#6 det är som natt och dag

(#50)#94

läsförståelse (#52)#99

läsa med flyt (#54)#102

#7 natt (#56)#108

förutspå (#57)#109

skriva berättande text (#59) ..#114

skrivstrategi (#60)#115

— I

skriwa berättande text (#61) ..	#116
bedömning (#62)	#117
stor bokstav och punkt (#63) ..	#120
#8 snurrikt (#64)	#122
läsförståelse (#66)	#128
läsa faktatext (#67)	#129
kända barnboks författare (#68)	#131

::: #46 ::::::::::::::::::::::::::::::

natt och dag

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

=== bildbeskrivning =====

my ligger i sin säng med täcket

uppdraget till hakan. hon ser rädd

ut. under sängen lyser ett par

gula ögon.

=====

::: #47 ::::::::::::::::::::::::::::::

mål: i det här kapitlet ska du

é träna på en text så att du läser

med flyt

é sammanfatta en text

#47

#87

é samtala om innehållet i en text
och svara på frågor

é säga något om vad en text vill
berätta (identifiera
huvudbudskapet)

é skriva egna frågor till en text

é fundera på vad som ska komma
härnäst i texten

é skriva en text med hjälp av
rubriker och stödord

é använda respons från en kompis för
att göra din text bättre

é ge respons till en kompis

é skriva en egen faktatext

é göra textkopplingar och berätta om
dina tankar om en text

é använda olika strategier när du
läser en text

é komma ihåg att skriva stor bokstav
och punkt i dina texter

é visa att du kan skriva med tydliga
bokstäver

::: #48 ::::::::::::::::::::::::::::::

lyssna och samtala

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. natt och dag

my undrar saker och ställer hela

tiden frågor om allt möjligt:

-- varför måste det finnas natt
och dag?

-- hur blir det natt och dag,
egentligen?

-- varför är en del barn rädda för
mörker och varför är några inte
mörkrädda?

-- varför finns det nattdjur och
dagdjur?

#48

#90

-- en del vuxna säger att de jobbar natt men inga vuxna säger att de jobbar dag? varför är det så?

-- vem bestämde att en dag och en natt är ett dygn, och varför är det sju dygn på en vecka?

-- varför är det #365 dagar och nätter på ett år?

my tycker att det är spännande att tänka på hur natten blir till dag och vad det är som händer när tiden går. hon funderar mycket på varför några är rädda för natten medan

andra inte alls tycker det är
läskigt. my tycker att det är lite
otäckt med mörker. hon brukar ha
mardrömmar. men annars är hon inte
rädd för något. inte för spindlar
eller snäckor eller något annat.

#2. samtala

varifrån kommer alla frågorna som
my har? vad berättar bilden om?

ibland säger man att något är "som
natt och dag". vad menar man med
det? hur blir det natt och dag? vad
är egentligen tid för något?

#48

#92

#3. hitta på egna frågor om natt
och dag och samtala med varandra
och andra.

#4. ställ frågor om bilden.

::: #49 ::::::::::::::::::::::::::::::

blank sida.

::: #50 ::::::::::::::::::::::::::::::

#6 det är som natt och dag

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

-- tänk vad du läser bra nu my!

det är som natt och dag!

my sitter och läser för moa.

moa är mys lärare och hon är expert på läsning. moa läser för klassen varje dag. ibland läser hon flera gånger. det är det bästa my vet. hon har bestämt sig för att lära sig läsa lika bra som moa. då ska my läsa tjocka böcker om drakar och andra djur.

#51

#94

::: #51 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

-- läser jag som dag nu eller läser jag som natt? undrar my.

hon stannar upp i sin läsning och tittar på moa.

-- jag menar att det är så stor skillnad mellan hur du läser nu och hur du läste förut, förklarar moa. det är som natt och dag! man brukar säga så.

-- då skulle man ju kunna säga att min läsning är som morgon och kväll

#51

#95

också, eller som förmiddag och
eftermiddag! föreslår my.

-- absolut, men man brukar inte
säga så. man brukar säga att det är
som natt och dag.

-- varför blir det egentligen
natt? frågar my. jag tycker det vore
bra om det var ljus ute hela tiden.
varför kan det inte vara dag alltid?

-- om det var dag hela tiden hos
oss skulle det vara natt hela tiden
på andra sidan jordklotet, svarar
moa.

-- moa, bara en sak till, säger my

och tar tag i moas arm. varför finns
det nattdjur? det har jag undrat
länge.

-- jag vet inte my, jag har inte
funderat på det.

moa reser sig. nu är det många
barn i klassen som räcker upp handen
och det är väldigt pratigt.

det är bra att hon erkänner att
hon inte vet, tänker my.

-- nu vill jag läsa en stund,
säger moa till klassen. hon tar upp
en bok som klassen började på i
morse. alla händer åker ner och det

blir alldeles tyst. boken är
jättebra och spännande.

det blir som natt och dag i
klassen, tänker my.

#2. arbeta med textkopplingar.

(vet du varför det är natt eller
dag?

kan du använda uttrycket det är
som natt och dag om något?

hur har din egen läsning
utvecklats sen förra året?

vad tycker du om att läsa?

hur blir man bättre på att läsa?)

läsförståelse

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

| olika slags frågor

| frågor på raden

| frågor som man kan hitta svar
| på direkt i texten.

| frågor mellan raderna

| frågor som man måste tänka och
| fantisera lite om för att kunna
| svara på.

| frågor bortom raderna

| frågor som ger dig chans att
| tänka fritt men med hjälp av
| texten.

#1. skriv tre frågor till texten.

arbeta tillsammans i klassen.

skriv en fråga som handlar om det
man kan läsa på raden. ---

skriv en fråga som handlar om det
man kan läsa mellan raderna. ---

skriv en fråga som handlar om det
man kan läsa bortom raderna. ---

#2. samtala med en kompis och

försök att komma på fler frågor
till texten. ---

::: #53 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3. olika slags frågor

vad betyder det att man ställer en
fråga på raden? ---

vad betyder det att ställa en
fråga mellan raderna? ---

vad betyder det att ställa en
fråga bortom raderna? ---

::: #54 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsa med flyt

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. markera ord som är svåra att
läsa eller förstå. träna extra
på de orden.

berättelsen om igelkotten och
haren

i skogen vid berget bodde en hare
och en igelkott. haren bodde under
en liten gran och igelkotten höll
till i en hög med gamla löv.

de träffades så ofta de kunde och
när de andra djuren såg dem

tillsammans förstod de att

#54

#102

igelkotten och haren var mycket goda vänner. de hade alltid mycket att prata om och de njöt av att vara i varandras sällskap. ibland tog de en fika och ibland gick de en promenad upp till bergets topp och beundrade utsikten.

de hade egentligen bara ett problem. de hade väldigt olika dygnsrytm.

på dagen, när solen stod som högst på himlen, var haren full av energi. då ville igelkotten helst ligga och sova i sin lövhög. när det blev natt

var igelkotten pigg som en mört. då
ville haren vara hemma och slumra
under sin gran.

trots olikheterna förblev de goda
vänner livet ut.

#2. hur tror du att igelkotten och
haren löste sitt problem? ---

::: #55 ::::::::::::::::::::::::::::::

datum ---

#3. vad stämmer om din läsning?

fyll i tillsammans.

#1. jag kan läsa många ord

direkt.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#2. vissa ord ljudar jag.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#3. när jag kommer till ett svårt

ord stannar jag upp i läsningen.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#55

#105

#4. jag läser om svåra ord flera gånger.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#5. jag ringar in svåra ord och läser dem flera gånger.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#6. det går lättare att läsa med flyt om jag tränar flera gånger.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#7. jag vet vad jag ska göra om jag inte förstår ett ord.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#8. jag frågar om ord jag inte
förstår.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#55

#107

::: #56 ::::::::::::::::::::::::::::::

#7 natt

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

my hör något under sängen. hon blir klarvaken och kall i magen. det är ett väsende ljud. my hör hur det rör sig under sängen. nu kommer det fram, tänker hon. nu dör jag.

hon känner hur något drar i täcket. långsamt, långsamt, långsamt åker täcket av. hon drar i det. försöker att hindra att det åker av. men det som drar i andra änden är starkare. mycket starkare.

#56

#108

::: #57 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

förutspå

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv och rita vad du tror
kommer att hända my. ---

#2. samtala med en kompis. läs
varandras texter. trodde ni
lika? ---

#3. läs fortsättningen på nästa
sida.

::: #58 ::::::::::::::::::::::::::::::

#4. läs tillsammans eller på egen hand.

då vaknar my. hon har sparkat av sig täcket i sömnen. hon är alldeles svettig och hjärtat slår hårt i bröstet.

snabbt springer hon in till jon och kryper ner under täcket.

-- my, är det du? säger jon sömnigt. har du haft en mardröm igen?

jon går in till mys rum och hämtar voffis. voffis är nallen som my fick

#58

#110

när hon var jätteliten och trodde att nallen var en hund.

-- här kommer voffis, viskar jon när han kommer tillbaka.

my drar nallen intill sig, luktar lite på den och drar en djup suck. hon känner sig lugn nu. hjärtat slår inte lika snabbt och hon är varm och trygg. hon vet att det bara var en mardröm. men hon har drömt samma dröm i två veckor nu. varje natt -- och den är lika otäck varje gång. precis när monstret ska krypa fram under sängen vaknar hon.

my önskar att det kunde vara dag
hela tiden. men hon vet att det inte
går. i skolan har hon lärt sig att
jorden snurrar runt sin egen axel så
att det är dag ibland och natt
ibland.

helst skulle hon vilja att det var
dag hela tiden. på dagen är monster
under sängar inte lika läskiga.

#5. arbeta med textkopplingar.

(vad trodde du skulle hända?

vad hände? varför heter nallen

voffis?

har du någon gång haft en mardröm?

har du någon dröm du drömmer ofta?

varför drömmer man?

vilken är din favoritdröm?

vad drömmer du om när du är

vaken?)

::: #59 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

skriva berättande text

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. rita ett gosedjur som betytt
mycket för dig. skriv och berätta
om ditt gosedjur. ---

#2. berätta om ditt gosedjur för en
kompis.

::: #60 ::::::::::::::::::::::::::::::

skrivstrategi

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv till varje rubrik.

min mardröm

vad handlar din mardröm om? ---

vad ser du? ---

hur slutar det? ---

vad känner du? ---

vad hör du? ---

#2. be en kompis om respons.

::: #61 ::::::::::::::::::::::::::::::

skriva berättande text

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. använd dina anteckningar från
förra sidan och skriv en hel text.

::: #62 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

bedömning

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::::::::::

datum ---

vad stämmer om din text? läs och

füll i tillsammans i klassen.

#1. jag är nöjd med min text.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#2. rubrikerna hjälpte mig att

skriva en bra text.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#3. min text har en början, en

handling och ett slut.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#62

#117

#4. jag har ritat en bild som
passar till texten.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#5. jag skriver stor bokstav i
början på meningarna.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#6. jag skriver punkt efter
meningarna.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#7. jag kan stava många ord rätt.

stämmer inte alls --- stämmer helt

#8. jag fick bra respons av en
kompis.

stämmer inte alls --- stämmer helt

vad behöver du träna på just nu?

#62

#119

::: #63 ::::::::::::::::::::::::::::::

stor bokstav och punkt

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. nibar har skrivit om en härlig

dröm. han glömde skriva stor

bokstav och punkt.

min dröm av nibar

jag drömde att jag flög jag

svävade uppe bland molnen nere på

marken var alla små jag frös jag

bestämde mig för att landa

jag landade hemma hos my sen

vaknade jag det var en bra dröm

#63

#120

#2. skriv om nibars text så att den
blir rätt. ---

#3. samtala. varför är det bra att
skriva stor bokstav och punkt?

::: #64 ::::::::::::::::::::::::::::::

#8 snurrikt

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

-- när solen lyser på vår sida är det dag. jorden snurrar runt sin egen axel. det tar ett dygn för jorden att snurra ett helt varv.

moa har ställt en lampa i mitten av klassrummet. lampan ska föreställa solen.

-- och det tar ett helt år för jorden att snurra runt solen.

my tycker att det är ganska krångligt. hon blir snurrig av

#64

#122

allt snurrande.

::: #65 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

-- jag fattar ingenting, suckar my.

moa brukar vara bra på att förklara men det här var svårt att förstå, tycker my. moa har förklarat hur det blir natt och dag och hur långt jorden snurrar på ett år. hon har också förklarat hur det blir olika årstider. det beror på att jorden lutar lite.

#65

#123

-- när norra halvklotet lutar mot solen är det sommar i sverige och när norra halvklotet lutar bort från solen är det vinter här, förklarar moa.

moa fortsätter att springa runt lampan med jordgloben, samtidigt som hon vrider på jordgloben. det där med lutningen är helt obegripligt tycker my. hur kan man se att en boll lutar?

den är ju lika rund hela tiden. moa märker att många inte förstår. hon slutar att snurra på jordgloben

och sätter sig.

-- jag ska tänka ut något mer sätt att förklara, säger hon till klassen och pustar lite. hon är andfådd av allt springande och snurrande.

moa tar fram klassens högläsningbok. de pratar en stund om författaren och sammanfattar det förra kapitlet tillsammans. boken är väldigt spännande. den handlar om en stor, vänlig jätte som pratar jättekonstigt. på natten smyger jätten ut och samlar in drömmar hos barnen som ligger och

sover.

my kommer att tänka på sin egen
mardröm. den skulle jätten gärna få
samla in, tänker hon. skönt att det
är dag nu!

#2. arbeta med textkopplingar.

(varför är rubriken snurrigt?

skulle man kunna ha en annan
rubrik på texten?

varför kommer my att tänka på sin
mardröm?

varför blir det natt och dag?

varför blir det årstider?

hur lång tid tar det för jorden

#65

#126

att snurra ett varv runt solen?

vilka frågor har du om dag, natt,
årstider och år?)

::: #66 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsförståelse

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. sammanfatta texten för en
kompis. använd stödorden nedan om
du vill.

solen dygn axel högläsning

snurra jorden svårt

#2. skriv din sammanfattning. ---

::: #67 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsa faktatext

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

jorden rör sig runt solen

se svällpappersbild.

jorden går liksom de andra

planeterna i en bana runt solen, ett

varv på ett år. samtidigt roterar

den ett varv på #24 timmar kring sin

egen axel. jordaxeln lutar i

förhållande till jordbanan. när

axelns norra del lutar in mot solen

blir det sommar på norra halvklotet

och vinter på södra. när axelns

södra del lutar in mot solen är det

#67

#129

precis tvärtom. jordens avstånd till solen är ungefär #150 miljoner kilometer. jordklotet rör sig i banan med ungefär #107 #000 kilometer i timmen. jorden är inte helt klotrund utan lite tillplattad vid polerna.

jordens omkrets vid ekvatorn är drygt #40 #000 kilometer.

källa: ne.se

#1. markera ord som är svåra att läsa eller förstå. träna extra på de orden. läs sedan texten igen.

::: #68 ::::::::::::::::::::::::::::::

kända barnboksförfattare

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

klassens högläsningbok

moa läser en bok för klassen som heter svj (stora vänliga jätten).

den handlar om en stor vänlig jätte och en flicka som heter sofie. sofie och jätten räddar världen från de andra jättarna i jättelandet. de jättarna är nämligen inga stora vänliga jättar. de är människoätare.

svj är skriven av en författare som heter roald dahl. roald dahl

föddes #1916 i storbritannien. hans #68 #131

mamma och pappa kom från norge men de flyttade till storbritannien. varje sommar när roald var liten hälsade han på sin mormor och morfar i norge.

under många år gick roald på internatskola. det innebar att han bodde på en skola långt hemifrån och bara fick träffa sin familj på loven. en del lärare var väldigt stränga och roald längtade hem. om man råkade bryta mot någon regel i skolan kunde man få stryk. roald fick stryk många gånger. en gång

låtsades han att han var sjuk och blev hemskickad. en doktor avslöjade honom när han kom hem, men berättade inte för någon att roald hade hittat på att han var sjuk. doktorn förstod att roald hade svår hemlängtan.

::: #69 ::::::::::::::::::::::::::::::

men det hände roliga saker i skolan också. när roald blev lite äldre kom han till en ny skola. i närheten av skolan låg en chokladfabrik. varje år skickade fabriken lådor med olika chokladkakor som barnen skulle

provsmaka. de fick betygsätta varje chokladkaka och skriva vad de tyckte om chokladen. på det sättet kunde fabriken få veta vilken av chokladkakorna som var bäst. roald drömde om att uppfinna en egen choklad som alla skulle älska! kanske var det därför han skrev en bok som heter "kalle och chokladfabriken" när han blev stor.

några böcker som roald dahl har skrivit är:

é svj

é kalle och chokladfabriken

é häxorna

é jojjes ljuvliga medicin

é naddap dlöks (sköldpaddan)

#1. markera de böcker du läst.

skriv om du känner till fler

böcker som roald dahl skrivit. ---

richard hultén

prima svenska #2

basbok

överförd från första upplagan,
utgiven av gleerups utbildning ab,
#2015, med

isbn #978-#91-#40-#68761-#6

specialpedagogiska skolmyndigheten

#2022

volym fyra av fem

innehåll volym fyra

.....

siffran inom parentes hänvisar

till svartskriftsbokens sidor.

#9 igelkottsafari (#70).....#136

förutspå (#71).....#138

läsförståelse (#73).....#143

läsa faktatext (#74).....#144

skriva faktatext (#75).....#147

#10 ett riktigt nattdjur (#76).#148

läsa faktatext (#78).....#153

läsförståelse (#79).....#156

skriva faktatext (#80).....#158

bearbeta text (#81).....#159

bedömning (#82)	#160
uppe och nere (#84)	#164
lyssna och samtala (#86)	#167
#11 uppe (#88)	#170
textens budskap (#90)	#174
läslig handstil (#93)	#180
#12 nere, sen uppåt (#94)	#181
förutspå (#95)	#182

::: #70 ::::::::::::::::::::::::::::::

#9 igelkottsafari

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

-- är det sant att du såg en
igelkott?

-- ja, det är sant. den var så
himla fin!

my och nibar är på väg hem från
skolan. det är fredag. de går
långsamt och pratar hela tiden. igår
såg nibar en igelkott i parken där
han bor. my skulle så gärna vilja se
en igelkott.

-- kan du inte komma hem till mig i

#70

#136

kväll? vi kanske kan få syn på den igen? det måste vara mörkt för igelkotten är ett nattdjur.

-- jag vet, suckar my. jag vet att den är ett nattdjur.

::: #71 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

förutspå

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv och rita vad du tror

kommer att hända my. ---

#2. samtala med en kompis. läs

varandras texter. trodde ni lika?

#3. läs fortsättningen på nästa

sida.

::: #72 ::::::::::::::::::::::::::::::

#4. läs tillsammans eller på egen hand.

my sparkar av sig skorna i hallen och går in på sitt rum. hon känner sig ledsen och irriterad. hon tackade nej till att komma till nibar och gå på igelkottsafari.

jag kommer aldrig att få se ett riktigt nattdjur i verkligheten, tänker hon. my kastar sig ner på sängen och kramar om voffis.

-- voffis, förstår du inte att det är ju pinsamt att inte våga titta på

#72

#139

igelkottar. det är lika pinsamt som att ligga och prata med sitt gosedjur, eller hur voffis? hon luktar på tygdjuret. hon drar in den välbekanta doften i näsan. my ligger kvar länge på sängen. till slut hör hon hur jon sätter nyckeln i dörren, hänger av sig i hallen. hon hör hur han går ut i köket och öppnar kylan.

-- my! är du hemma? vill du ha en macka?

nä, jag vill inte ha någon macka, tänker my. jag vill gå till nibar och äta och gå på igelkottsafari.

men det säger hon inte. hon säger ingenting.

hon går ut i köket. hon tar en macka och ett glas mjölk och sätter sig bredvid jon. han berättar länge om en sak som han håller på med i slöjden. my sitter och lyssnar på honom. ibland ställer hon en fråga. det är mysigt att sitta i köket tillsammans med jon.

men hela tiden tänker hon på igelkotten.

#5. arbeta med textkopplingar.

(varför suckade my när hon gick
hem tillsammans med nibar?

varför kommer hon inte att få se
någon igelkott?

vad är du rädd för?

berätta om ett gosedjur som betytt
eller betyder mycket för dig.)

::: #74 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

läsa faktatext

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::::::::::

igelkott

igelkott är ett djur som trivs i närheten av människor. igelkotten har ett speciellt utseende. kroppen är täckt av vassa taggar, men huvudet och magen täcks av mjuk päls. om igelkotten blir rädd rullar den ihop sig till en boll, gömmer huvudet och tassarna och spärrar ut taggarna. en vuxen igelkott har ungefär #6000 taggar.

igelkotten är aktiv på natten.

#74

#144

då vistas den gärna i trädgårdar och äter maskar, sniglar, insekter och allt möjligt annat så man behöver knappast mata igelkotten. det är viktigt att inte använda gifter i trädgården eftersom gifterna ofta hamnar i det som igelkotten äter. på vintern ligger den i djup sömn (vinterdvala), kanske i en stor lövhög i trädgården.

se svällpappersbild.

=== bildbeskrivning =====

igelkotten har stått emot fiender av olika slag genom årmiljonerna,

men mot människans bilar har den
inget effektivt försvar.

igelkotten är gotlands
landskapsdjur.

=====

källa: ne.se

#1. markera ord som är svåra att
läsa eller förstå. träna extra på
de orden. läs sedan texten igen.

::: #75 ::::::::::::::::::::::::::::::

skriva faktatext

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv en egen faktatext om

igelkotten. använd alla stödorden

nedan. ---

igelkott människor boll

maskar vinterdvala trivs

taggar natten sniglar lövhög

::: #76 ::::::::::::::::::::::::::::::

#10 ett riktigt nattdjur

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

-- jag har sett ett riktigt nattdjur
fast det är dag!

my stormar in i klassrummet.

barnen i klassen tittar upp från
sina böcker.

-- hej my, är det därför du är
sen? undrar moa.

my hinner inte svara. hon är röd i
ansiktet och har andan i halsen.

i handen har hon jons mobil.

-- titta, det är en grävling!

#76

#148

det är en ganska suddig bild men bra
ändå. tror du att den är mörkrädd?

-- vilken fin grävling, säger moa.

::: #77 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen
hand.

moa lånar jons mobil och skickar
bilden till sin dator. sen visar hon
den på tavlan i klassrummet. nu kan
alla se att det verkligen är en
grävling.

-- tror du att den är mörkrädd,
upprepar my.

-- nej, grävlingar är mest aktiva

#77

#149

på natten, men du såg den ganska tidigt på morgonen. den kanske bara är på väg hem till sitt gryt efter nattens jakt på mat. den ska nog hem och sova.

-- jag tror att den är mörkrädd av sig för att den har en massa mardrömmar och så vill den äta sniglar och maskar på dagen istället, säger my.

-- ja, du kanske har rätt. vem vet? skrattar moa.

sen letar moa upp en bra sida om grävlingen på internet. tillsammans

läser de faktatexten och tittar på olika bilder av grävlingen. de letar upp svåra ord och skriver dem på tavlan och alla får skriva ner två frågor som de har om grävlingen och andra nattdjur. efter en lång stund säger moa:

-- nej nu måste vi fortsätta att lära oss om jorden och solen. det var det vi höll på med när du kom försent, my.

-- nu blir det snurrigt igen, tänker my.

#2. arbeta med textkopplingar.

(varför tror moa att grävlingen är
mörkrädd?

vilka frågor har du om grävlingen?

varför är en del djur nattdjur,
tror du?

varför tänker my att det kommer
att bli snurrigt igen?

vad menar hon?)

::: #78 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsa faktatext

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

grävling

huvudet är randigt i svart och vitt, med två svarta ränder från nosen över ögonen och upp till öronen. grävlingen är släkt med exempelvis mård och järv och blir ganska stor, över #70 centimeter lång. den väger då drygt #16 kilo. grävlingen bor i gryt. grytet är ett system av gångar under marken med många ingångar. den sover på vintern och är aktiv på sommaren, främst på #78 #153

nätterna. då äter den allt möjligt,
gärna sniglar och maskar.

grävlingen är vanlig i södra
sverige. trots det är den inte lätt
att få syn på. det beror på att den
är aktiv på natten. störst chans att
få se en har man tidigt på morgonen
eller sent på kvällen. tyvärr
förstår inte grävlingar att man
måste akta sig för bilvägar. mellan
#20 #000 och #30 #000 grävlingar
körs ihjäl varje år i sverige.
se svällpappersbild.

källa: ne.se

#1. markera ord som är svåra att
läsa eller förstå. träna extra på
de orden. träna på att läsa texten
så att du får flyt i din läsning.

h) den väger lite mer än #16 kilo.

i) på sommaren sover den på

natten. ---

j) på vintern är den i sitt bo och

sover. ---

k) den sover inte på sommaren. ---

l) den gillar inte vintern. ---

m) den äter bara maskar. ---

n) den äter allt möjligt. ---

o) den äter bara sniglar. ---

p) den äter inte kött. ---

#2. jämför med en kompis. ni måste
bli överens.

#80

#157

::: #80 ::::::::::::::::::::::::::::::

skriva faktatext

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. välj ett djur som du vet mycket om. fyll i en tankekarta med stödord.

utgå ifrån orden: utseende, föda, egenskaper.

#2. skriv din faktatext. ---

#3. be om respons på din text.

::: #81 ::::::::::::::::::::::::::::::

bearbeta text

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv rent din text. skriv en
rubrik. illustrera din text. ---

::: #83 ::::::::::::::::::::::::::::::

berätta vad du kan.

välj mellan:

o för osäker

p för på väg

s för säker

a) jag vet hur jag ska träna på en text så att jag läser med flyt.

b) jag kan sammanfatta en text.

c) jag kan samtala om innehållet i en text och svara på frågor.

d) jag vet vad det betyder att en text har ett budskap.

e) jag kan skriva egna frågor till en text.

f) jag kan fundera på vad som ska komma näst i texten.

g) jag kan skriva en text med hjälp av rubriker och stödord.

h) jag kan använda respons från en kompis för att göra min text bättre.

i) jag kan ge respons till en kompis.

j) jag kan skriva en egen faktatext.

k) jag kan göra textkopplingar och berätta om mina tankar om en text.

l) jag kommer ihåg att skriva stor bokstav och punkt i mina texter.

m) jag kan skriva tydliga bokstäver.

kommentarer från min lärare

mitt nästa steg

::: #84 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

uppe och nere

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::::::::::

=== bildbeskrivning =====

en fågel sitter högt upp på en
list. my pekar mot fågeln och
nibar ser den.

=====

::: #85 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

mål: i det här kapitlet ska du
é träna på olika texter så att du
läser med flyt
é samtala och arbeta med olika
texter

- textkopplingar
- texters budskap
- sammanfatta text
- förutspå handling
- frågor om innehållet

é skriva faktatext och berättande text

é kunna ge och få respons på en text

é använda tankekarta, stödord, rubriker och bildserie som hjälp när du berättar och skriver

é känna till vad som är bra att tänka på när man redovisar/visar och berättar något

é fundera på vad du kan och vad ditt
nästa steg är

é visa att du kan skriva med tydlig
handstil och använda stor bokstav
och punkt i meningar

é känna till vad som menas med en
bra sida på internet

é använda olika checklistor i den
här boken

::: #86 ::::::::::::::::::::::::::::::

lyssna och samtala

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. uppe och nere

my undrar saker och ställer hela tiden frågor om allt möjligt. just nu tänker hon på orden uppe och nere. my funderar på hur orden betyder olika saker:

-- uppe i luften finns det fåglar, och man kan känna sig uppe.

-- nere i jorden finns det maskar, och man kan känna sig nere.

-- är fåglar alltid glada?

är maskar lite deppiga av sig?

#86

#167

-- varför är en del rädda för höga höjder när andra bara tycker att det känns härligt när man är högt uppe och det pirrar i magen?

-- hur är det nere i det djupa havet? kan man känna sig uppe när man är där nere?

my tycker att det är spännande att tänka på hur det vore att kunna flyga högt upp i luften eller dyka djupt ner i havet. det är härligt att tänka på om man kunde sväva högt ovanför taken i stan. eller tänk att simma under havets yta tillsammans

med en val!

hon tycker att det är intressant
att tänka på vad orden uppe och nere
innebär.

#2. samtala

varifrån kommer alla frågor som my
har?

vad berättar bilden om?

på vilket sätt kan bilden berätta
om orden uppe och nere?

vad tänker du på när du hör orden
uppe och nere?

::: #87 ::::::::::::::::::::::::::::::

blank sida.

#87

#169

::: #88 ::::::::::::::::::::::::::::::

#11 uppe

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

solen skiner. det doftar gott från
träden. dessutom är det lördag!

my känner sig glad när hon går iväg
för att träffa nibar. de ska leka,
men först ska de gå och köpa godis i
kiosken. plötsligt ser hon en
fågelunge på marken. my ser sig
omkring. var är ungens mamma? var är
ungens pappa?

#88

#170

::: #89 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

my hör att det finns fåglar i närheten. hon hör ett kraxande, lite skrikigt läte. det är kanske fågelungens mamma eller pappa? den lilla ungen springer omkring och ser rädd ut. åh, den är så liten och hjälplös. my känner hur det värker till i bröstet.

ska man ta upp ungen? vad äter den? hur ska my göra nu för att det ska bli så bra som möjligt?

#89

#171

hon spanar upp mot träden. kanske finns det ett fågelbo där. hon lyssnar och spejar samtidigt som hon försöker hålla ett öga på den lilla fågelungen.

om det kommer en katt är du dödens, tänker hon.

-- åh, lilla fågel, du ska inte vara här. du ska vara uppe i trädet hos din mamma och pappa. här nere är allt farligt!

plötsligt är ungen borta. my letar men kan inte se den någonstans.

efter en lång stund ger hon upp och

bestämmer sig för att gå till nibar.
med tunga steg lämnar hon den lilla
dungen med träd. hennes goda humör
är som bortblåst.

nu känner hon sig nere.

#2. arbeta med textkopplingar.

(varför använder man ibland orden
uppåt och nere om hur man känner
sig? kan du andra ord som betyder
glad och ledsen?)

har du varit med om att känna dig
hjälplös?

när känner du dig uppåt?

vad får dig att känna dig nere?)

#90

#173

::: #90 ::::::::::::::::::::::::::::::

textens budskap

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

ibland vill texten berätta något
särskilt. det kallas att texten har
ett budskap.

ibland måste man tänka och klura
för att förstå vad budskapet är.
man kan också uppfatta budskapet
olika.

en spindel som är både uppe och
nere

en dag sjunger klassen imse vimse
spindel. my kommer ihåg att de sjöng
den sången i förskolan. hon kommer
#90 #174

ihåg att hon tyckte om att göra
rörelser med fingrarna till sången.
imse vimse spindel klättrar upp för
trån.

ner faller regnet spolar spindeln
bort.

upp stiger solen torkar bort allt
regn.

imse vimse spindel klättrar upp
igen.

när de sjungit klart visar moa
texten för klassen och frågar:

-- vad vill den här sångtexten
berätta? vad är textens budskap?

först tänker my att den bara handlar om en spindel men efter ett tag är det många i klassen som har olika funderingar.

-- jag tror att den handlar om att det kan bli bättre när det varit jobbigt, säger mildred.

-- jag tänker att det är en ganska sorglig sång men att det ordnar sig, säger nibar.

-- jag tror att den handlar om att det är bra att kunna kämpa, säger tore.

-- jag tycker att det är som en

minisaga med en början, problem,
lösning och ett lyckligt slut, säger
jana.

::: #91 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. vad vill sångerna berätta?

mildreds sång:

glad

jag känner mig glad idag.

glad, glädje, glädje, glad!

jag känner mig glad idag.

glad, glädje, glädje, glad!

solen skiner och himlen är blå.

vad skönt det är att känna så!

#91

#177

nibars sång:

rädd

jag är rädd när det åskar och
blixtrar.

jag vill krypa in under täcket.

jag är rädd när det åskar och
blixtrar.

jag vill gömma mig bakom kudden.

jag är rädd när det åskar och
blixtrar.

jag håller någon i handen.

då känns det bra när det åskar och
blixtrar.

#92

#178

::: #92 ::::::::::::::::::::::::::::::

#2. skriv en egen sångtext. välj en känsla och skriv en sångtext som handlar om den känslan. ---
ensam arg ledsen uppåt
nere lycklig orolig rädd
glad blyg kär

#3. hitta på en melodi till din text om du vill.

#4. läs janas sångtext tillsammans med några kompisar och samtala om den.

arg

allting är fel.

inget är rätt.

du skyller på mig.

det är orättvist.

vad handlar janas sång om?

vad tror ni har hänt?

vilket budskap har sången?

berätta vad ni tänker.

::: #93 ::::::::::::::::::::::::::::::

läslig handstil

#1. skriv en sångtext som du tycker

om. ---

#93

#180

::: #94 ::::::::::::::::::::::::::::::

#12 nere, sen uppåt

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

-- den kommer inte att lära sig att flyga. my stoppar in en godisbit i munnen och tittar sorgset på nibar.

-- varför inte då? undrar nibar.

-- för att den är för liten för att klara sig själv, svarar my. en fågelunge kan inte leta mat själv. den måste bli matad hela tiden av mamman och pappan.

-- tror du att den dör? viskar nibar.

-- kanske, suckar my.

#94

#181

::: #95 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

förutspå

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv och rita vad du tror
kommer att hända. ---

#2. samtala med en kompis. läs
varandras texter. trodde ni lika?

#3. läs fortsättningen på nästa
sida.

::: #96 ::::::::::::::::::::::::::::::

#4. läs tillsammans eller på egen hand.

det får inte vara så sorgligt att den dör, tänker my.

hon undrar vad det var för slags fågel. hon såg att den var brun på ryggen och hade ett ganska ljus bröst som var lite fläckigt. och så hade den små tofsar av fjädrar lite överallt.

-- vi kan fråga min mamma, säger nibar. hon är bra på olika fåglar och brukar berätta för mig vad de

#96

#183

heter.

-- hur stor var den ungefär och hur såg den ut? undrar nibars mamma. de sitter vid datorn. my beskriver hur den såg ut och hur det såg ut där hon hittade den.

-- det låter som en björktrast, säger nibars mamma och visar my en bild på datorn.

-- ja, en sån fågel var det! hur kunde du hitta den så lätt? undrar my.

-- du beskrev den väldigt bra my. och björktrast är en vanlig fågel.

det är inte ovanligt att de ramlar ur boet lite för tidigt. föräldrarna har inte övergett den, men det vore bra om du kunde lyfta upp den på en gren så att den inte blir tagen av en katt.

-- tack för hjälpen! ropar my. hon och nibar är redan på väg ut i trappan.

nu känns det uppåt igen, tänker my där hon springer bredvid nibar.

#5. arbeta med textkopplingar.

(var i texten hittar vi ord och meningar som beskriver känslor?

nibar viskar, varför gör han det?

varför blir my uppåt igen?

på vilka olika sätt kan man lära sig nya saker om djur?)

richard hultén

prima svenska #2

basbok

överförd från första upplagan,
utgiven av gleerups utbildning ab,
#2015, med

isbn #978-#91-#40-#68761-#6

specialpedagogiska skolmyndigheten

#2022

volym fem av fem

innehåll volym fem

::

siffran inom parentes hänvisar

till svartskriftsbokens sidor.

läsförståelse (#97).....#187

läsa faktatext (#98).....#189

#13 död (#100).....#193

söka fakta (#102).....#198

skriva faktatext (#103).....#201

skriva berättande text (#104).....#202

#14 my berättar (#106).....#204

visa och berätta (#108).....#209

lyssna (#109).....#212

redovisa (#110).....#214

#15	uppåtpuffar (#112)	#216
	sammanfatta (#114)	#221
	skriva berättande text (#115) .	#222
	skriva faktatext (#116)	#223
	bedömning (#118)	#225
	dokumentera (#120)	#229
	insida pärm	#230

::: #97 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsförståelse

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. samtala i klassen om vad som
stämmer.

a) my tror inte att fågelungen
kommer att kunna flyga.

stämmer --- stämmer inte ---

b) my är säker på att fågelungen
kommer att dö.

stämmer --- stämmer inte ---

c) my är nyfiken på vad det är för
slags fågel hon sett.

stämmer --- stämmer inte ---

#97

#187

d) nibar vet vad det är för slags
fågel.

stämmer --- stämmer inte ---

e) my hade svårt att beskriva hur
fågeln såg ut.

stämmer --- stämmer inte ---

f) nibars mamma trodde att det var
en björktrast.

stämmer --- stämmer inte ---

#2. varför blev my glad när hon
pratade med nibars mamma? ---

#3. jämför ditt svar med en kompis.

jag jämförde med ---

vad var lika/olika i era svar? ---

#98

#188

::: #98 ::::::::::::::::::::::::::::::

läsa faktatext

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. att läsa en faktatext kan vara
svårt men väldigt roligt. arbeta
med texten om björktrasten
tillsammans med en kompis.

fakta om björktrasten

se svällpappersbild.

=== bildbeskrivning =====

björktrast känns lätt igen på sin
grå nacke och övergump. den är
övervägande strykfågel och söker
sig vintertid till bebyggda
områden, där den kalasar på

#98

#189

rönnbär och en del andra frukter.

=====
björktrast, snöskata, tu'rdu
pila'ris, art i familjen
trastfåglar.

den är något större än en
koltrast. huvud och övergump är grå,
medan stjärten är mörk och ryggen
brun. bröstet är gulbrunt med
mörkare fläckar.

den häckar i tempererade delar av
eurasien; i sverige förekommer den i
hela landet i öppen skog, parker och
trädgårdar och är vanlig i

#98

#190

fjällskogar. den är mer tålig än andra trastar och övervintrar ofta i södra sverige. sången är gnisslande och pladdrig, ej melodisk som hos andra trastar. den äter mycket frukt och bär, men också t.ex. daggmask.

källa: ne.se

::: #99 ::::::::::::::::::::::::::::::

#2. markera ord som är svåra att läsa eller förstå. träna extra på dem.

#3. träna på texten flera gånger. samtala om ord och meningar.

#4. skriv upp dina svåra ord från

texten här: ---

my och nibar ringade in ord i

texten. de ringade in: koltrast,

övergump, stjärten.

den är något större än en

(koltrast). huvud och (övergump) är

grå, medan (stjärten) är mörk och

ryggen brun. bröstet är gulbrunt med

mörkare fläckar.

::: #100 ::::::::::::::::::::::::::::::

#13 död

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

my och nibar letar och letar. de
letar bakom stenar och under granar
i den lilla skogsdungen. de letar
under buskar och de spanar upp mot
träden. men fågelungen är borta.

-- den kanske lärde sig att flyga,
funderar nibar.

-- kanske det, svarar my. eller så
är den bara död.

-- då flyger den nog i fågelhimlen
nu, tröstar nibar.

#100

#193

::: #101 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

-- eller så ligger den i magen på en katt, suckar my.

my tycker att det är jobbigt med döden. när man tänker på den blir man ledsen och nere.

-- varför måste fågelungar bara dö hela tiden, säger hon ilsket.

-- alla dör ju någon gång, svarar nibar. men jag tror att man lever vidare någon annanstans. uppe i himlen.

#101

#194

-- min pappa säger att man blir jord när man dör, säger my. först dör man och sen blir man jord som ger näring till växterna.

my tycker att det låter bra att man blir till näring åt blommor men det känns bättre att tänka att man lever vidare. hon vet inte vad hon tror. hon vill inte ligga nere i jorden när hon dör. tänk att vara nere i jorden tillsammans med maskarna. det vill hon inte!

fast maskar är intressanta djur, tänker hon sen. alla djur är

intressanta. fåglarna uppe i luften
och maskarna nere i jorden.

my orkar inte tänka på döden mer.
nu vill hon lära sig om djur
istället.

-- nibar, ska vi lära oss om
björktrastar och maskar? undrar hon.

-- varför om maskar? säger nibar
och ser förvånad ut.

-- jag tror att björktrastar äter
maskar, svarar my.

#2. arbeta med textkopplingar.

(vad händer när man dör?

vad vet du och vad tror du?

varför tror nibar och my olika om
döden, tror du?

vilka djur tycker du är
intressanta?

varför tycker du det?)

::: #102 ::::::::::::::::::::::::::::::

söka fakta

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. att leta fakta

my och nibar frågar nibars mamma
om hon vet mycket om maskar.

-- nej, svarar hon. men jag vet
att det är väldigt viktiga djur. ni
kan titta på ne.se, säger hon sen.
det är en bra sajt om ni ska lära er
saker.

-- ne? vad betyder det? undrar my.

-- nationalencyklopedin, svarar
nibars mamma väldigt långsamt. det
är det svåraste ordet jag vet, säger
#102 #198

hon och skrattar.

nibar och my tränar länge på att säga nationalencyklopedin. sen hjälper nibars mamma dem att hitta rätt på ne.se.

nibar och my läser länge om daggmasken. texten är svår och de får läsa den flera gånger. sen gör de en tankekarta för att komma ihåg vad de lärt sig.

-- vi kan göra en faktabok, tycker nibar.

-- bra idé, säger my. den kan heta björktrastarnas och daggmaskarnas

#102

#199

liv.

nibar och my jobbar länge med sin
faktabok. den blir bra!

=== bildbeskrivning =====

ord i tankekartan: daggmask,

blandar, multna löv, näring.

=====

nibars och mys faktatext om

daggmasken:

daggmasken är bra för den blandar
jorden. den äter multna löv och sen
blir maskens avföring näring för
alla växter. då växer det bättre.

#102

#200

::: #103 ::::::::::::::::::::::::::::::

skriva faktatext

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. vad kan du om daggmasken? ---

#2. skriv tre frågor om daggmasken

som du vill veta svaret på.

#1. ---

#2. ---

#3. ---

#2. rita en bildserie med några stödord eller stödmeningar.

#1. en början ---

#2. ett problem ---

#3. en lösning ---

#4. ett slut ---

#3. använd det du skrivit på denna sida och skriv din text på nästa sida.

::: #105 ::::::::::::::::::::::::::::::

rubrik: ---

#4. be om respons av en kompis.

#105

#203

::: #106 ::::::::::::::::::::::::::::::

#14 my berättar

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

my har lärt sig om daggmask och
björktrast. nu ska hon berätta för
klassen om björktrasten.

-- björktrasten finns i hela
sverige, säger my. den lever i
skogar, parker och trädgårdar. på
sommaren äter den mask och insekter.
den stannar i sverige på vintern. då
äter den gamla bär och gammal frukt.
om man hittar en fågelunge på marken
kan man lyfta upp den i ett träd.

#106

#204

björktrast

é hela sverige

é mask och insekter

é frukt och bär

é lyft upp en fågelunge i ett träd

::: #107 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

när my berättat klart får hon en applåd av klassen. sen får alla ställa frågor om björktrasten.

-- är det bra att lyfta upp en fågelunge? undrar mildred. jag har hört att föräldrarna inte vågar ta

#107

#205

hand om ungen om en människa tagit i den.

-- nä, det är ingen fara, svarar my. föräldrarna känner nog lukten, men föräldrainsikten är så stark att de inte överger den.

-- hur vet du det? undrar mildred. hon tror att my bara hittar på.

-- jag läste på en bra sida på nätet, svarar my.

-- hur vet du att den är bra?
svarar mildred. man kan inte veta om det är en bra sida. det har moa sagt. eller hur moa?

moa svarar att det är viktigt att hitta bra sidor.

-- jag vet att just den sidan som my tittade på är bra, berättar hon. det är en förening som har gjort sidan, en förening som är experter på fåglar. den heter ornitologiska föreningen.

-- vad händer när en fågel dör? undrar dilba.

-- det vet jag inte, svarar my. jag vet att den blir jord men en del tror att den kommer till fågelhimlen, säger hon och tittar

på nibar.

-- men jag har inte hittat någon bra sida på nätet om fågelhimlen, säger hon och går och sätter sig.

#2. arbeta med textkopplingar.

(skriv egna frågor till texten. på raden, mellan raderna, bortom raderna.)

- #5. tänk på att tala långsamt och tydligt.
- #6. titta på klassen när du berättar och visar.
- #7. låt dina kompisar ställa frågor efteråt.
- #8. om någon frågar om något du inte vet: säg att du inte vet men att du kan ta reda på det.
- #9. avsluta med att säga: tack för mig. har ni några frågor?

checklista

när du lyssnar på en kompis:

#1. lyssna med hela kroppen. vänd dig mot din kompis och titta på hen.

#2. räck upp handen om du har en fråga.

#3. ge din kompis uppåtpuffar efteråt.

| uppåtpuffar
|
| en uppåtpuff är när du säger
|
| vad som var bra med
|
| redovisningen.

#108

#211

::: #109 ::::::::::::::::::::::::::::::

lyssna

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

när mys klass visar och berättar gör
de nästan alltid på samma sätt:

#1. någon berättar.

#2. klassen ställer frågor.

#3. klassen ger uppåtpuffar.

uppåtpuffar

é du talade högt och tydligt!

é du visade fina bilder!

é du tittade på klassen när du

berättade!

é det var intressant att du

berättade om ...

#109

#212

é du visste mycket om ...

é det var kul att lära sig om ...

é jag tyckte särskilt om ...

é jag lärde mig ...

när du ställer frågor, börja med

orden:

é vem?

é vad?

é varför?

é hur?

é när?

é jag förstod inte kan du

förklara?

::: #111 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3. visa och berätta. gör en
tankekarta om en sak du vill visa
och berätta om.

#4. visa och berätta för klassen
eller för en kompis eller en grupp
kompisar.

#5. vilka uppåtpuffar fick du? ---

::: #112 ::::::::::::::::::::::::::::::

#15 uppåtpuffar

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

-- vilken bra redovisning du hade
my! vilken fin bild du hittade!

-- tack, nibar, svarar my.

nibar är verkligen snäll. han är
bra på att ge uppåtpuffar. de är på
väg hem från skolan. de går långsamt
och pratar hela tiden. när de kommer
till skogsdungen tittar de efter
fågelungen. den sitter på en gren
och tittar på dem.

-- den lever! ropar my.

#112

#216

då flaxar den iväg och syns inte mer.

::: #113 ::::::::::::::::::::::::::::::

#1. läs tillsammans eller på egen hand.

-- tänk att den har lärt sig att flyga, skrattar my. och jag som trodde att den var död! åh, jag skulle också vilja kunna flyga. tänk att kunna sväva uppe bland molnen bland flygplan och fåglar.

-- menar du att kunna flyga med ett flygplan eller med vingar, undrar nibar.

#113

#217

-- på riktigt så klart! man kanske kan ha ett par specialbyggda vingar med motorer som hjälper till att flaxa, funderar my. eller så skulle man ha små segel som man spänner ut och små motorer på fötterna, med propellrar på.

-- det verkar livsfarligt, tycker nibar, om vingarna går sönder störtar man ju!

nibar tycker det är kul att my har så många idéer hela tiden. det blir aldrig tråkigt när man är med henne.

-- vet du vad som är bra med dig

#113

#218

my? säger nibar efter en stund när de gått tysta. du har så många bra idéer och frågor hela tiden.

det pirrar till i magen på my.

-- vet du vad du är bra på? svarar my. du är bra på att ge uppåtpuffar!

snart är det sommar och efter sommaren ska my och nibar börja i trean. men först är det ett långt sommarlov.

man blir uppåt av sommarlov, tänker my.

#2. arbeta med textkopplingar.

(hur kan flygplan flyga?

hur kan fåglar flyga?

hur många olika sätt att flyga på

har människan uppfunnit?

vad är en uppåtpuff?

vad är en neråtpuff?

vad är du bra på?

vad tycker du att din kompis är

bra på?

vad tycker din kompis att du är

bra på?)

#113

#220

::: #114 ::::::::::::::::::::::::::::::

sammanfatta

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#1. sammanfatta vad du kommer ihåg
om mys möte med fågelungen. ---

#114

#221

::: #115 ::::::::::::::::::::::::::::::

skriva berättande text

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv vad du tror att my och
nibar kommer att vara med om under
lovet. ---

#2. be om respons av en kompis.

::: #116 ::::::::::::::::::::::::::::::

skriva faktatext

:::~::~::::::::::::::::::::::::::::

#1. skriv en faktatext med hjälp av
alla stödorden nedan. använd också
bilden som stöd. ---

daggmask blandar jorden äter
multna löv avföring näring

#2. be om respons av en kompis.

jämför med nibars och mys text på
sidan #102.

::: #117 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3. se svällpappersbild.

skriv en faktatext om björktrasten
med hjälp av alla stödorden nedan.

använd också bilden som stöd. ---

huvud grå bröst fläckar

hela landet skog parker

trädgårdar daggmask frukt bär

#4. be om respons av en kompis.

#117

#224

::: #118 ::::::::::::::::::::::::::::::

bedömning

::: ::::::::::::::::::::::::::::::

datum ---

#1. samtala och skriv tillsammans.

vad är en faktatext? ---

#2. vad är en berättande text? ---

#3. vilka olika slags frågor kan

man ställa till en text? ---

#4. vad kan man tänka på när man

läser en svår text? ---

::: #119 ::::::::::::::::::::::::::::::

vad kan du nu?

välj mellan:

o för osäker

p för på väg

s för säker

a) jag kan läsa olika texter med flyt när jag tränat.

b) jag kan svara på olika frågor om en text.

c) jag kan själv ställa frågor till en text jag läst.

d) jag kan sammanfatta en text jag läst.

#119

#226

e) jag kan skriva med tydlig handstil.

f) jag kan gissa hur fortsättningen av en text blir (förutspå handling).

g) jag kan skriva en faktatext med hjälp av tankekarta eller stödord.

h) jag kan skriva en berättelse.

i) jag kommer ihåg stor bokstav och punkt i mina texter.

j) jag kan ge och få respons på en text.

k) jag kan redovisa/visa och berätta något för klassen.

1) jag känner till vad man ska
tänka på när man lyssnar på en
kompis.

mitt nästa steg

kommentarer från min lärare

::: #121 ::::::::::::::::::::::::::::::

insida pärm

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

respons

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

börja med det som du tycker om med
texten:

jag gillar att ...

det var spännande att ...

jag tyckte särskilt om ...

bra att du ...

det var intressant att ...

jag blev nyfiken på ...

#230

ställ frågor:

jag undrar ...?

kan du förklara ...?

kan du berätta lite mer om ...?

berätta varför ...

några önskningar:

jag skulle önska att du ...

till nästa gång kan du tänka på

...

jag tror din text skulle bli

bättre om ...

tack för att jag fick läsa din

text! hälsningar ...

läsa

.....

före läsningen

titta på bilden. får du hjälp

av bilden för att förstå?

läs rubriken. får du hjälp av

rubriken för att förstå vad

texten handlar om?

under läsningen

stanna upp om du inte förstår.

läs igen.

markera ord som är svåra att

läsa eller förstå. träna extra

på dem eller fråga en kompis

eller en vuxen.

läs om hela meningen, stycket
eller hela texten.

efter läsningen

sammanfatta texten för dig själv.

vad handlade texten om?

vilka frågor fick du?

::: #122 ::::::::::::::::::::::::::::::

skriva berättande text

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

berättande texter skriver du när du
vill berätta något. en berättelse är
ibland påhittad och ibland något som
hänt på riktigt. tänk på:

#233

é början

é handling (till exempel ett
problem som löser sig)

é slut

skriva faktatext

:::

faktatexter ska vara exakta och
sanna. du får inte hitta på när du
skriver faktatext.

- #1. gör en tankekarta.
- #2. skriv stödord i tankekartan.
- #3. använd stödorden och skriv
meningar.
- #4. rita en faktabild.

bearbeta din text

.....

jag har:

é bokstäverna åt rätt håll

é mellanrum mellan orden

é stor bokstav och punkt

é bilder som passar till texten

é bett en kompis läsa och ge mig

respons

é gjort ändringar med hjälp av

responsen